

Nr 122.

Ankom till riksdagen den 10 maj 1918 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till beredande av tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken.

(2:a avd.)

I den till riksdagen avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under år 1919 har Kungl. Maj:t under punkt 147 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslag för beredande av tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken, beräkna för berörda ändamål på extra stat för år 1919 såsom förslagsanslag ett belopp av 600,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 1 februari 1918 avlåten, till statsutskottets förberedande behandling hänvisad proposition (nr 73), under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att anvisa på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av 550,000 kronor såsom bidrag till beredande under år 1919 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier att utgå enligt följande grunder, med rätt för Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under år 1919 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av föreståndare, ämneslärare med full tjänstgöring, timlärare eller övningslärare vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp utöver föreskriven minimiavlöning eller, där föreskrift om minimiavlöning saknas, utöver den avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915:

a) till föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 600 kronor för år;

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 600 kronor för år;

c) till manlig timlärare vid enskild mellanskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 24 kronor för veckotimme, dock beträffande lärare vid högre goss- eller samskola endast för det antal veckotimmar, som för vederbörande läroanstalt tagits i beräkning vid bestämmande av det särskilda understödet för anlitanande i större omfattning av manliga lärarkrafter;

d) till manlig timlärare vid högre flickskola med 20 kronor för veckotimme;

e) till kvinnlig timlärare vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 20 kronor för veckotimme;

f) till övningslärare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 20 kronor för veckotimme.

3) Tillfällig löneförbättring må icke utgå till den befattningshavare, som tillika är anställd såsom lärare vid annan läroanstalt och i sådan egenskap under år 1919 erhåller förhöjd avlöning enligt av 1918 års riksdag beslutad lönereglering för lärarpersonalen vid nämnda läroanstalt, eller till befattningshavare, som samtidigt från annan tjänst åtnjuter tillfällig löneförbättring av statsmedel, uppgående till minst 600 kronor. Ej heller må befattningshavare, som från annan tjänst erhåller sådan löneförbättring till lägre belopp än 600 kronor, för tjänstgöring vid skola av här förevarande art uppbära tillfällig löneförbättring till högre belopp än att den sammanlagda löneförbättringen uppgår till högst 600 kronor för år.

4) Till ifrågavarande tillfälliga löneförbättring bidrager staten med två tredjedelar av det för varje fall bestämda beloppet, under villkor att den återstående tredjedelen tillskjutes av kommun eller enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts förfogande.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

De skäl, som föranledde riksdagen att bevilja tillfällig löneförbättring åt ifrågavarande lärarpersonal för innevarande år, föreligga fortfarande, endast i hög grad förstärkta genom den alltmer förvärrade dyrtiden, och tala för vidtagandet av en dylik åtgärd till upphjälpande av samma lärarpersonals löneförhållanden även för år 1919. Kungl. Maj:t har av anförda orsaker också nu föreslagit en tillfällig löneförbättring att utgå efter i huvudsak samma grunder som den för innevarande år, utom vad beträffar storleken av lönetilläggen, vilka Kungl. Maj:t ansett böra göras dubbelt högre än motsvarande belopp för år 1918.

Utskottet anser denna fördubbling av tilläggsbeloppen väl befogad. Även med sålunda ökade lönetillägg torde på många ställen ifrågavarande lärargrups löner komma att ställa sig synnerligen låga vid jämförelse med de löner, som åtnjutes av lärare vid andra läroanstalter. Utskottet anser sig emellertid kunna förvänta, att, särskilt beträffande dyrare orter, vederbörande kommuner och skolors principaler skola behjärta nämnda förhållande och finna skäl att, i likhet med vad som enligt av utskottet inhämtade upplysningar ägt rum å vissa platser innevarande år, utöver den tredjedel, varmed kommunerna eller enskilda enligt villkoren för statsbidragens utgående måste bidraga till nu föreslagna löneförbättring, lämna ytterligare understöd till förbättring av meranämnda lärares avlöning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må anvisa på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av 550,000 kronor såsom bidrag till beredande under år 1919 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier att utgå enligt följande grunder, med rätt för Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under år 1919 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av föreståndare, ämneslärare med full tjänstgöring, timlärare eller övningslärare vid sådan enskild mellanskola, högre flick-

skola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp utöver föreskriven minimiavlöning eller, där föreskrift om minimiavlöning saknas, utöver den avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915:

a) till föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 600 kronor för år;

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 600 kronor för år;

c) till manlig timlärare vid enskild mellanskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 24 kronor för veckotimme, dock beträffande lärare vid högre goss- eller samskola endast för det antal veckotimmar, som för vederbörande läroanstalt tagits i beräkning vid bestämmande av det särskilda understödet för anlitande i större omfattning av manliga lärarkrafter;

d) till manlig timlärare vid högre flickskola med 20 kronor för veckotimme;

e) till kvinnlig timlärare vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 20 kronor för veckotimme;

f) till övningslärare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 20 kronor för veckotimme.

3) Tillfällig löneförbättring må icke utgå till den befattningshavare, som tillika är anställd såsom lärare vid annan läroanstalt och i sådan egenskap under år 1919 erhåller förhöjd avlöning enligt av 1918 års riksdag beslutad lönereglering för lärarpersonalen vid nämnda läroanstalt, eller till befattningshavare, som samtidigt

från annan tjänst åtnjuter tillfällig löneförbättring av statsmedel, uppgående till minst 600 kronor. Ej heller må befattningshavare, som från annan tjänst erhåller sådan löneförbättring till lägre belopp än 600 kronor, för tjänstgöring vid skola av här förevarande art uppbära tillfällig löneförbättring till högre belopp än att den sammanlagda löneförbättringen uppgår till högst 600 kronor för år.

4) Till ifrågavarande tillfälliga löneförbättring bidrager staten med två tredjedelar av det för varje fall bestämda beloppet, under villkor att den återstående tredjedelen tillskjutes av kommun eller enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts förfogande.

Stockholm den 10 maj 1918.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
 från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, O. M. Strömberg, G. M. H. Ekelund, J. Nilsson, H. F. Lamm, O. Bergqvist, C. G. Ekman, H. G. W. Wrangel, A. C. Lindblad, J. L. Widell, A. Pers, A. R. Rooth* samt
 från andra kammaren: herrar *J. Olofsson* i Digernäs, *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *A. Anderson* i Råstock, *C. Persson* i Stallerbult, *J. Jönsson* i Revinge, *O. H:son Waldén, G. Odqvist, C. R. Jansson* i Falun, *A. Wiklund* i Brattfors, *O. Nilsson* i Örebro, *O. Osberg* och *J. N. Nilsson* i Malmö.
